

УДК 811. 161.2:373

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ:
АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ**

З. Я. Родчин

*Івано-Франківський національний медичний університет;
кафедра мовознавства; 76018, м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 77;
тел. + 380 (342) 52-10-16; e-mail: romzo.if@gmail.com*

У статті окреслено процес формування комунікативної компетентності майбутніх медиків. Крім того, мова йде про застосування інтерактивних методів навчання на заняттях з української мови як іноземної. Обґрунтовано необхідність використання комунікативного підходу в навчанні задля отримання позитивного результату, а також скерування до здатностей (за Блумом).

***Ключові слова:** мова, комунікативна компетентність, розуміння, застосування знань, аналіз, синтез і оцінювання.*

На сьогодні розвиток науково-технічного прогресу, розширення соціальних відносин вимагає від фахівця медичної галузі володіння комунікативною компетентністю на високому рівні. Саме її варто розглядати як сукупність знань, навичок, умінь, здібностей, досвіду, мотивації, що дозволяють ефективно реалізувати процес професійного спілкування, а саме: вміння соціальної перцепції (вміння розуміти та сприймати партнерами одне одного), вміння саморегуляції (вміння керувати собою на тлі сприйняття актів власної поведінки та власних психічних процесів), вміння «читати» з обличчя пацієнта й адекватно моделювати особистість співрозмовника, вміння «подавати» себе тощо. Медик повинен володіти не лише фаховими знаннями, а й бути комунікативно компетентнішим спеціалістом в обраній діяльності.

Значущим у низці вищезгаданого є беззаперечне скерування до компетентнісного підходу в підготовці фахівця й очевидні запити щодо майбутнього спеціаліста у здобутті відповідного ступеня вищої освіти, а також професійного рівня кваліфікації. Слід наголосити на тому, що винятковості в цьому сенсі набуває осучаснена зміна способів, прийомів і методів викладання студентам і, власне, модифікація їхнього навчання, які б ґрунтувалися на різноманітних здатностях сьогоденних випускників.

Так, правильна організація навчання, інноваційний характер його змісту та методів сприяють формуванню в комунікантів таких рис, якот: здатність комплексно й багаторівнево прогнозувати проблему, а та-

кож передбачати комплекс заходів задля її вирішення; здатність клінічного та критичного мислення; здатність креативності; здатність управління людьми й технологіями; здатність вступати у взаємини з індивідуумами тощо.

На сьогодні комунікативну компетентність як уміння встановлювати та підтримувати контакти розглядали такі науковці, а саме: Г. Данченко, Ю. Жуков, С. Козак; як володіння сукупністю певних умінь – Т. Ладиженська, Н. Паніна; знання норм і правил спілкування – Т. Іванов, А. Козлов.

Відомо, що поняттями-домінантами в здобутті освіти, і зокрема вищої, постають такі дефініції, як компетентність і результати навчання. Вони включають у себе когерентність таких здатностей (за Блумом), як знання, розуміння, застосування знань, аналіз, синтез й оцінювання.

Існує низка компетентностей майбутнього фахівця, яка об'єднує інтегральну компетентність, загальні компетентності, а також спеціальні (фахові, предметні). Так, урахуваючи специфіку викладання дисципліни «Українська мова (іноземна)» у вищому навчальному закладі медичного спрямування, до загальних компетентностей можемо віднести: здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу; здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; здатність планувати й управляти часом; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями; здатність до пошуку, обробки й аналізу інформації з різних джерел; здатність працювати в команді; здатність до навичок міжособистісної взаємодії; здатність працювати автономно; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність оцінювати й забезпечувати якість виконуваних робіт; здатність діяти соціально, відповідально та свідомо тощо.

Безперечно, щоб досягти успіху, необхідним є нове бачення згаданих питань, власне, інноваційний підхід у досягненні вищеперелічених чинників. Значущим у цьому сенсі постає використання інтерактивних методів навчання на заняттях з української мови як іноземної задля формування лінгвістичної та професійної компетенції студентів-інокомунікантів. На переконання М.М. Філоненко, інтерактивні методи навчання – це такі методи, які відбуваються «в співробітництві викладача та студента, при якому учасники процесу взаємодіють, обмінюються думками, спільно розв'язують проблеми, моделюють ситуації. Більшість таких (інтерактивних) методів мають проблемний характер, а відтак виконують функцію проблемного навчання, що допомагає розвивати у студентів клінічне мислення, формує самостійність... Педагог найчастіше виступає лише в ролі організатора процесу навчання, лідера групи, фасилітатора, створює умови для ініціативи й активності студентів [4, с. 19-20].

Насамперед виокремимо основні ознаки інтерактивної технології. Поза сумнівом, необхідним постає переживання конкретним студентом

досвіду навчання та його осмислення, а також рефлексія пропущення матеріалу, що вивчається, крізь себе й застосування його на практиці. Перелічимо найвідоміші на сьогодні інтерактивні методи навчання: метод малих груп, метод конкурентних груп, дискусія, “карусель”, “мікрофон”, “мозковий штурм”, метод аналізу проблемних конкретних ситуацій (фішбоун, кластерн чи кубування), “кейс-метод”, метод ділових ігор, метод незакінченого речення, метод інциденту, метод дебрифінгу, пошуково-дослідницькі методи, а в їх рамках і метод проектів тощо.

Наведемо приклади кількох практичних завдань і вправ з української мови на тему «Дитинство. Підлітковий період», у яких втілено інтерактивні методи навчання, що, безумовно, сприяє формуванню лінгвістичної та професійної компетенції студентів-чужоземців.

1. Мозковий штурм. *Доберіть до слова **дитина** спільнокореневі. Запишіть.*

.....

.....

2. Карусель. *Утворіть від запропонованих іменників їх зменшено-пестливі форми (як ми говоримо дітям) в однині та множині. Назвіть слова, в яких відбулися зміни. Підкресліть літери.*

З р а з о к: *рука – ручка, ручки.*

Нога –	Губа –	Щока –
Рот –	Живіт –	Палець –
Око –	Коліно –	Вуха –
Ніс –	Голова –	Спина –

3. Метод проектів. *Повідомлення (цікавинки з життя непересічних дітей і підлітків). Студенти розповідають самостійно знайдений матеріал.*

Бесіда: *Що нового ви дізналися? Чого навчили вас повідомлення? Які висновки ви зробили?*

4. Метод дискусії. *Прочитайте міні-текст. Вставте за змістом і граматично правильно подані дієслова з довідки. Яких дітей, на вашу думку, вважають сьогодні вундеркіндами?*

А. Моцарт справжнім вундеркіндом, адже свій перший концерт для клавіра він ще в 4 роки. На вигук батька про те, що цей концерт ніхто не зможе, маленький геній: “Його може навіть дитина, наприклад, я”.

Свою першу симфонію Моцарт у сім років, а в дванадцять – першу оперу, під назвою «Бастьєн і Бастьєна». Для маленького вундеркінда навіть виняток і його в Болонську академію, хоча до цього (за правилами) її членам мало не менше 26 років. А. Моцарт академіком уже в чотирнадцять.

Д о в і д к а: *прийняти, виконати, бути, створювати, зробити, бути, сказати, стати, написати, виконати.*

5. Метод малих груп. Трансформуйте дієслівні словосполучення в іменникові за зразком. Визначте відмінки.

Зразок: піклуватися про дітей – піклування про дітей.

Оглянути дитину –

зберегти здоров'я –

госпіталізувати хвору юнку –

охороняти підлітка –

6. Метод конкурентних груп. Нетипова ситуація.

Прочитайте міні-текст. Запишіть невідомі слова, з'ясуйте їх значення за словником. Розташуйте речення за змістом.

1. Упродовж дитинства відбувається надзвичайно інтенсивно фізичний і психічний розвиток. 2. Критично важливим періодом розвитку є раннє дитинство. 3. Воно постає не тільки природним процесом, а й соціальним і культурним здобутком. 4. Його порушення, наприклад, ізоляція від людського суспільства, здатне призвести до незворотних психічних захворювань. 5. Дитинство – це життєвий відрізок між народженням і підлітковим віком, який починається з настанням статевого дозрівання (пубертатний період).

--	--	--	--	--

7. Задача з надлишковими вихідними даними.

Поставте слова в дужках у потрібному відмінку з прийменником після або через.

1. Лікаря нема. Він завжди приходиться _____ (9 година).
2. Ми дізналися, що оперуватимуть підлітка _____ (10 хвилини).
3. Лікар розпочне огляд _____ (година).
4. Ці ліки потрібно приймати _____ (їжа).

8. Типове навчальне завдання. Утворіть із переліку слів речення, записавши в правильній відмінковій формі. Поставте розділові знаки.

1. У, вік, 5-6, рік, з'являтися, перший, постійний, зуби.
2. У, цей, період, розвиток, дитина, сприймати, багато, інформація, про, навколишній, світ, й, активно, розвиватися.
3. У, шкільний, період, діти, починати, навчатися, оволодівати, грамота, а саме, читання, математика.

• **Навчальні ситуації.**

1. Завдання з відсутніми вихідними даними. Прочитайте. Визначте межі речень. Поставте розділові знаки. Поясніть правопис виділених слів.

У період дитинства ріст немовляти супроводжується збільшенням довжини і маси тіла в півтора-два рази у дитини віком 2,5-3 місяці зміцнюються шийні м'язи і вона починає самостійно тримати голівку в п'ятимісячній дитини настільки розвиваються м'язи тулуба що вона

може самостійно сидіти а у віці шести місяців починають прорізуватися молочні зуби.

2. Навчальні завдання для самостійної роботи. *Поясніть, як ви розумієте вислів відомої людини.*

Мені здається, що одна з найбільших удач у житті людини – щасливе дитинство (Агата Крісті).

Підсумовуючи вищесказане, варто зазначити, що послуговуючись інтерактивними методами навчання (беручи до уваги репрезентовані взірці вправ) у викладанні української мови як іноземної, однозначно буде досягнуто результату в освоєнні студентами-чужоземцями мовою, а також сприятиме здобуттю ними спеціальності.

Література

1. Голод Н.С. Українська мова як іноземна: [робочий зошит для студентів II курсу факультету підготовки іноземних громадян (модуль №6, спеціальність «Лікувальна справа», «Стоматологія»)] / Н.С. Голод, М.В. Панчишин, З.Я. Родчин. – Івано-Франківськ: ІФНМУ, 2017. – 200 с.: іл.
2. Родчин З.Я. Лінгводидактичні принципи розвитку комунікативної компетенції студентів-медиків (на матеріалі вивчення української мови як іноземної) / З.Я. Родчин // Мовні дисципліни в контексті розвитку сучасної вищої школи [матеріали Всеукраїнської дистанційної науково-практичної конференції з міжнародною участю] (13-14 листопада 2014, Харків). – Х.: Тім Пабліш Груп, 2014. – С. 269-272.
3. Литвиненко Н.П. Фахова мова медика: (українська мова за професійним спрямуванням): [навчальний посібник] / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. – К.: Книга-плюс, 2012. – 334 с.
4. Філоненко М.М. Методика викладання у вищій медичній школі на засадах компетентнісного підходу: методичні рекомендації для викладачів та здобувачів наукового ступеня доктора філософії (PhD) ВМ(Ф)НЗ України / М.М.Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 88 с.
5. Черних І.О. Лінгводидактичні умови розвитку мовленнєвої компетентності майбутніх лікарів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. педаг. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (українська мова)» / І.О. Черних. – К., 2012. – 20 с.
6. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Українська медична термінологія в професійному спілкуванні. Лексико-стилістичні норми. Словники у професійному спілкуванні. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовної культури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intranet.tdmu.edu.ua/>

*Стаття надійшла до редакційної колегії 24.12.2017 р.
Рекомендовано до друку д.ф.н., професором Луцак С. М.*

**USING OF TEACHING INTERACTIVE METHODS AT UKRAINIAN
AS A FOREIGN LANGUAGE LESSONS: ASPECT OF CREATING
FUTURE DOCTORS' COMMUNICATIVE COMPETENCE**

Z. Ya. Rodchyn

*Ivano-Frankivs'k National Medical University;
Linguistics Department; 76018, Ivano-Frankivs'k, Bandera str., 77;
ph. + 380 (342) 52-10-16; e-mail: romzo.if@gmail.com*

The article considers the process of creating future doctors' communicative competence. Besides, it introduces using teaching interactive methods at Ukrainian as a foreign language lessons. The necessity of using communicative approach as well as paying attention to abilities (by Bloom) are shown.

Key words: *communicative competence, interactivity, method, understanding, application of knowledge, analysis, synthesis, evaluation.*